

POMEN SKUPINE NA POTI KARIERNE ORIENTACIJE MLADIH

UVOD

Sodobna družba zahteva vedno večjo udeleženo in kakovostno delovanje posameznika na najrazličnejših področjih življenja. Visoke zahteve, s katerimi se soočamo, povzročajo stres in konfliktne situacije. Proces nenehnega izobraževanja in izpopolnjevanja pa nam omogoča, da lažje obvladujemo vsakodnevne naloge in smo konkurenčni na trgu dela.

Brezposelni mladi se dostikrat znajdejo v začaranem krogu in s tem v socialni izoliranosti. Preko vključevanja v programe, kot je projekt Marš na(d) trg dela, dobijo priložnost, da se aktivno usposablajo za reševanje lastne brezposelnosti in načrtovanje življenjske ter poklicne poti, poleg tega pa se začnejo spet redno družiti in s tem občutijo, da pripadajo določeni socialni skupini.

Ljudje smo socialna bitja, ki večino svojih aktivnosti izvajamo v skupini. Večina ljudi pripada več kot eni skupini, saj ima vsak posameznik več različnih interesov. Družina je prva, primarna skupina, v kateri pridobimo osnovne socialne veščine. S tem znanjem oz. veščinami lahko gradimo socialno interakcijo s svojimi vrstniki, sošolci, prijatelji, sodelavci ... V sekundarnih skupinah, kjer so emocionalne vezi šibkejše, nadgradimo svoje znanje socialnih veščin (Forsyth, 2006).

KARIERNA ORIENTACIJA V SKUPINI

Karierna orientacija se v kontekstu vseživljenjskega učenja navezuje na aktivnosti, ki omogočajo identifikacijo sposobnosti, kompetenc in interesov za sprejemanje odločitev na področju zaposlovanja, usposabljanja, izobraževanja in izbire poklica. Poleg tega omogočajo vodenje posameznikovih življenjskih poti v učenju, delu in drugih okoljih.

Projekt Marš na(d) trg dela se je izvajal z namenom podpore mladim, ki se želijo karierno opolnomočiti in za bolj suveren vstop na trg dela potrebujejo pozitivno potrditev in podporo, prilagojeno njihovim interesom in potrebam. Znotraj vsebinskega dela smo izvajali treninge na področju asertivnosti, karierne orientacije in aktivnega državljanstva. Skozi vsebine sklopa karierne orientacije so udeleženci spoznali možne poklice in oblike dela z namenom osvetlitve različnih možnosti zaposlovanja. Glede na njim ustrezno obliko dela so razvijali

kompetence za ustvarjanje lastne kariere. Opremili so se za učinkovito iskanje informacij o prostih delovnih mestih, ukrepih na trgu dela ter javnih razpisih.

Posamezniki se vključujemo v skupine iz različnih razlogov. Ali imamo potrebo po varnosti, intimnosti, druženju, spoštovanju, socialni moči, ali pa si želimo doseči nek cilj. Izvajalke smo se veskozi zavedale priložnosti, ki nam jo daje skupina. To je vendarle temeljna socialna enota, v kateri odraščamo, se razvijamo, se učimo predvsem socialnih kompetenc ter tudi dugih znanj in veščin. Skupine svojim članom nudijo pomoč in socialno oporo, ko jo ti potrebujejo. Socialna opora je vedenje, s katerim člani izkazujejo podporo drugemu članu skupine ali članom skupine. Medsebojno izkazovanje socialne opore članom skupine pomaga tako pri vsakdanjih težavah kot tudi pri težjih življenjskih izkušnjah.

Forsyth (2006) predstavlja več tipov socialne opore:

- **Odobritev:** skupina posameznika sprejema, mu izraža odobravanje in prijateljstvo.
- **Emocionalna opora:** skupina posameznika spodbuja, izkazuje mu spoštovanje, ga posluša, kadar ima težave, mu daje komplimente, ga neverbalno spodbuja ...
- **Informacijska opora:** skupina posamezniku zagotavlja informacije, nasvete, sugestije, usmeritve, mu pojasni probleme in kako nekaj narediti.
- **Instrumentalna opora:** člani skupine si medsebojno zagotavljajo pomoč, usluge in posojajo stvari.
- **Duhovna opora:** člani si medsebojno pojasnjujejo zahtevne situacije in pomirijo člana, ki občuti strah ...

Socialna opora sloni na komunikaciji, poslušanju, vodenju in nudenju opore. Skozi nudenje socialne opore posameznik spozna, da sodelovanje primore k izboljšanju psihosocialne klime v skupini, zvišuje občutek pripadnosti in identifikacije s skupino (Rozman 2003).

Proces dela znotraj projekta Marš na(d) trg dela je tako zaradi učinkov vrstniškega učenja in skupinske dinamike temeljil na skupinskih oblikah dela. Posamezne aktivnosti, upoštevajoč doprinos mehanizma medsebojne podpore, so potekale v paru (dva udeleženca in izvajalec), individualno delo pa je potekalo pri aktivnostih zaupnejše narave. V prvi fazi smo veliko pozornosti namenili spoznavnim aktivnostim, aktivnostim za vzpostavitev zaupanja in

uglaševanja ter gradnje skupine, s katerimi smo ustvarili primerno skupinsko dinamiko za pozitivno naravnost med udeleženci.

Vključeni mladi so v evalvaciji programa posebej izpostavili, da so svojo skupino v procesu karijerne orientacije doživljali kot izredno dragoceno, kot tisto, kar jih opogumlja. Poleg vseh ostalih metod in pristopov lahko rečemo, da je tudi skupina eden izmed orodij za višanje zaposljivosti mladih. Posameznik s podporo skupine sprejema kvalitetnejše karijerne odločitve, saj skupina močno pomaga pri razvoju zavedanja izobrazbenih možnosti in poklicev na trgu dela. Pri prehodu na trg dela so mladi dostikrat izredno obremenjeni, polni predsodkov in strahov. Skupina pa je v tem primeru tisti varen prostor, kjer si udeleženci, ki se soočajo s podobnimi težavami, delijo mnenja in izkušnje. Preko pogovorov, iger vlog na temo karijerne orientacije preverjajo svoje ideje pri drugih osebah in trenirajo kompetence, ki peljejo po karierni poti navzgor.

Vsaka skupina se je s pomočjo skupinskih procesov razvijala po svoje. Skozi povezanost članov se je razvijala skupinska interakcija, soodvisnost, povezanost članov na socialni ravni ... Vsak udeleženec si je seveda po svoje interpretiral dogajanje v skupini, predhodnje izkušnje pa so vodilo posameznika pri interpretaciji dogajanja. Individualno razumevanje je vsak posamezen član skupine delil z drugimi člani in tako so potekali procesi medsebojnega usklajevanja, tudi konfrontiranja in merjenja moči med člani. Na ta način je vsaka skupina udeležencev opredelila vloge v skupini.

Razvoj dogajanj v skupini sproži dva procesa: unifikacijo in diverzifikacijo. Unifikacija je proces postopnega približevanja med člani, približevanje posameznika skupini, njenim normam, pravilom in pričakovanjem. Diverzifikacija pa je nasproten proces, ki teži k ohranitvi posameznikove identitete, individualnosti. Delovanje obeh procesov omogoči kreativen potencial, ki pripomre k razvoju skupine, prepoznavanju različnosti in enkratnosti posameznika in skupine (Kobolt, 2009).

ZAKLJUČEK

Ljudje, ki so zadovoljni s svojim poklicem in delom, so telesno in duševno bolj zdravi, kajti zadovoljstvo z delom je bistveni del kakovosti našega življenja. Ponavljajoče se razočaranje in neuspeh pri iskanju dela lahko mladega človeka pripeljeta do tega, da postane kronični

poklicni raziskovalec, stalno nezadovoljen s poklicnim delom. Pri tem se v njem postopoma lahko oblikuje negativen odnos do dela oziroma na splošno do družbe. S pozitivnimi izkušnjami pa se pri posamezniku oblikuje in razvija občutek kompetentnosti in samospoštovanja. Na drugi strani brezposelnost pušča hude posledice na psihični strukturi osebnosti, saj povzroča individualno in socialno zaznamovanost. Govorimo lahko o izgubi samozaupanja, samospoštovanja, zoženju socialnih stikov. Pojavljajo se stalne stresne situacije in strahovi. Skupina posamezniku omogoča socialno oporo, razvoj njegovih socialnih kompetenc, zadovoljitev potrebe po druženju, spoštovanju, moči in je tudi način za doseg zastavljanega cilja. Posamezniki znotraj skupine so povezani v socialno mrežo skozi proces socialne interakcije. Gre za temeljni socialni kontekst vsakdanjega delovanja, mišljenja in doživljanja ljudi. Posamezniki v različnih socialnih odnosih oblikujemo vedenjske in delovne izmenjave. To je sklop kompleksnih izmenjav različnih medsebojnih dejanj in vplivov med ljudmi (verbalni, neverbalni, motivacijski in ekspresivni). Posameznik na ta način oblikuje svojo identiteto v procesih medsebojnega delovanja (Ule, 2009).

Viri:

Forsyth, Danelson R. (2006). *Group dynamics*. 4th edition. Belmont: Thomson/Wadsworth.

Kobolt, A. (2009). Skupina kot prostor socialnega učenja. *Socialna pedagogika*, 13(4), 359–382.

Rozman, D. (2003). Vzgojni in preventivni programi socialnega učenja v osnovni šoli. *Socialna pedagogika*, 7(2), 179–196.

Ule, M. (2009). *Socialna psihologija. Analitični pristop k življenju v družbi*. Ljubljana. Fakulteta za družbene vede. FDV.